

B. A. Part- III Geography

Semester – VI

Paper No: XII

Title of Paper:- POLITICAL GEOGRAPHY (राजकीय भूगोल)

विभाग पहिला: राजकीय भूगोलाचा परिचय

१. राजकीय भूगोल कोणत्या भूगोलाची शाखा (उपशाखा) आहे *

अ) मानवी भूगोल ब) आर्थिक भूगोल क) प्राकृतिक भूगोल ड) यापैकी नाही

२. राजकीय भूगोलाचे जनक कोणास म्हटले जाते *

अ) व्हिटलेसी ब) हार्टशोन क) कार्ल सावर ड) रॅट्झेल

३. राजकीय दृष्ट्या संघटित झालेला प्रदेश, त्यांची साधनसंपत्ती व विस्तार यांचा अभ्यास कोणत्या भूगोल शाखेत केला जातो *

अ) राजकीय भूगोल ब) लोकसंख्या भूगोल क) वाहतूक भूगोल ड) यापैकी नाही

४. खालीलपैकी कोणता राजकीय भूगोलाचा स्थिर घटक नाही *

अ) भूरचना ब) हवामान क) जलाशय ड) लोकसंख्या

५. खालीलपैकी कोणता राजकीय भूगोलाचा अस्थिर घटक नाही *

अ) खनिज संपत्ती ब) नवीन देशाची निर्मिती क) भूरचना ड) लोकसंख्या

६. Anthropogeography हा ग्रंथ कोणी लिहिला *

अ) रॅट्झेल ब) हार्टशोन क) कार्ल सावर ड) हम्बोल्ट

७. आदर्श राज्याची संकल्पना कोणी सांगितली *

अ) स्ट्राबो ब) जॅक्सन क) अरिस्टॉटल ड) हम्बोल्ट

८. ऑरिस्टॉटल हा कोण होता.

अ) ग्रीक ब) रोमन क) अरब ड) भारतीय

९. पर्यावरण निश्चयवादाची विचारसरणी कोणत्या शास्त्रज्ञाने मांडली.

अ) ऑरिस्टॉटल ब) ब्लाश क) रॅट्झेल ड) टेलर

१०. कोणत्या साम्राज्याच्या ऱ्हासानंतर युरोपमध्ये भौगोलिक अध्ययनाच्या अंधकार युगास सुरुवात झाली.

अ) ग्रीक ब) अरब क) ब्रिटिश ड) रोमन

११. कोणत्या शास्त्रज्ञांनी राजकीय भूगोलाचे चार दृष्टिकोन सांगितले आहेत.

अ) व्हिटलेसी ब) हार्टशोन क) फेबवरे ड) रॅट्झेल

१२. कोणत्या शास्त्रज्ञाने The earth and state या ग्रंथात नॅशनल स्टेटच्या संदर्भात विवेचन केले आहे.

अ) हार्टशोन ब) स्पाईकमन क) व्हिटलेसी ड) मॅकिंडर

१३. कार्यात्मक दृष्टिकोनाची संकल्पना कोणी मांडली.

अ) मॅकिंडर ब) रॅट्झेल क) व्हिटलेसी ड) हार्टशोन

विभाग दुसरा: राजकीय भूगोल मधील संकल्पना

१. खालीलपैकी कोणत्या ठिकाणी मानवी वसाहत आढळत नाहीत *

अ) सीमा (frontiers) ब) सरहद्द (Boundaries) क) पठार ड) पर्वत

२. राज्य एक जैविक घटक आहे असे कोणी प्रतिपादन केले *

अ) हम्बोल्ट ब) रिटर क) रॅट्झेल ड) ब्लाश

३. निश्चित भूप्रदेशात राजकीय दृष्ट्या संघटित झालेले लोक म्हणजे काय *

अ) राज्य ब) राष्ट्र क) लोकशाही ड) हुकूमशाही

४. खालीलपैकी राज्याच्या निर्मितीस कोणता मूलभूत घटक नाही *

अ) निश्चित भूप्रदेश ब) शासनसंस्था क) लोकसंख्या ड) भाषा

५. एका विशिष्ट भूप्रदेशात असलेली संस्कृती, इतिहास, धर्म, वंश, भाषा इत्यादी सामायिक बंधनामुळे एकत्र आलेले लोक म्हणजे काय *

अ) राष्ट्र ब) राज्य क) सीमारेषा ड) सीमा प्रदेश

६. खालीलपैकी कोणता राज्याच्या निर्मितीत महत्त्वाचा घटक आहे *

अ) सार्वभौमत्व ब) राजकीयत्व क) वांशिकत्व ड) राष्ट्रीयत्व

७. खालीलपैकी राष्ट्र निर्मितीस कोणता घटक आवश्यक नाही *

अ) वंश ब) धर्म क) भाषा ड) भूप्रदेश

८. राज्यास समुद्र किंवा महासागराचे सान्निध्य लाभले असल्यास त्यास कोणते स्थान म्हणतात *

अ) सागरी ब) लष्करी क) भूखंडीय ड) कृत्रिम

९.राष्ट्रीय सीमेनुसार काय बदलते *

अ) परराष्ट्र धोरण ब) आर्थिक क्रियाकलाप क) संसाधन वापर ड) वरीलपैकी सर्व

१०.ग्रेट ब्रिटन या देशाचे स्थान कोणत्या प्रकारचे आहे *

अ) सागरी स्थान ब) भूखंडीय स्थान क) गिरीपाद स्थान ड) यापैकी नाही

११.खालीलपैकी कोणत्या देशाचे स्थान भूखंडीय स्वरूपाचे आहे *

अ) मंगोलिया ब) पाकिस्तान क) म्यानमार ड) पोर्तुगाल

१२.कोणत्या प्रदेशात लोकवस्ती आढळते *

अ) सीमा प्रदेश ब) सीमा रेषा क) अ व ब या दोन्ही ठिकाणी ड) यापैकी नाही

१३.संयुक्त संस्थाने व मेक्सिको या देशांची सीमा कोणत्या घटकाने निश्चित केली आहे *

अ)पर्वत ब)सरोवर क) नदी ड)वाळवंट

१४.झांबिया व झिंबाब्वे या दोन देशांची सीमा कोणत्या प्रकारची आहे *

अ) पर्वतीय ब) नदी क) वाळवंटी ड) सरोवर

१५.भारत व म्यानमार या देशांची सीमा कोणत्या पर्वताने निश्चित केली आहे *

अ) आराकान योमा ब) हाला सुलैमान क) नागा ड) मिझो

१६.कोणत्या देशाला अनेक देशांच्या सीमा लाभल्या आहेत *

अ) भारत ब) ऑस्ट्रिया क) नेपाळ ड) हंगेरी

१७.वांशिक ऐक्य असलेला व एकाच भौगोलिक प्रदेशात वास्तव्य करणारा लोकांचा समूह म्हणजे काय *

अ) राज्य ब) देश क) समाज ड) राष्ट्र

१८.भारत व पाकिस्तान सीमा ही कोणत्या स्वरूपाची आहे *

अ) कृत्रिम ब) नैसर्गिक क) अ व ब दोन्ही प्रकारची ड) वरीलपैकी नाही

१९.सीमांचे (सीमाप्रदेशाचे/frontiers) स्वरूप कसे असते *

अ) राजकीय ब) सामाजिक क) क्षेत्रिय ड) रेषायुक्त

२०.सीमारेषांचे (Boundaries) स्वरूप कसे असते *

अ) राजकीय ब) सामाजिक क) क्षेत्रिय ड) रेषायुक्त

२१.चिली व अर्जेन्टिना या दोन देशातील सरहद्द ही कोणत्या पर्वताने निश्चित केली आहे *

अ) अँडिज ब) रॉकीज क) आल्प्स ड) उरल

२२.संयुक्त संस्थाने व मेक्सिको या देशांच्या दरम्यान असलेली सरहद्द कोणत्या नदीने निश्चित केली आहे *

अ) मिसिसीपी ब) रिओ ग्रँड क) कोलंबीया ड) कोलोरेडो

२३.प्राकृतिक व सांस्कृतिक घटकांचा आधार न घेता जेव्हा भूमितीच्या आधारे सरहद्दी निश्चित केल्या जातात त्यांना कोणती सीमारेषा म्हणतात *

अ) सांस्कृतिक ब) भौतिक क) नैसर्गिक ड) ज्यामितीय

24. राष्ट्राच्या निर्मिती विषयी खालीलपैकी _____ यांनी मते मांडली.

अ) बर्जेस व लिकाँक ब) वार्कर व गार्नर क) अँरिस्टॉटल ड) देसर मुव्हॅर

25. राज्य या संज्ञेचा प्रयोग कोणत्या शास्त्रज्ञाने केला.

अ) अँरिस्टॉटल ब) गार्नर क) मॅकव्हीले ड) बोडीन

26. कोणत्या देशाची बाह्यकृती एकसंघ आहे.

अ) ब्रिटन ब) फ्रान्स क) इंडोनेशिया ड) जपान

27. राज्याच्या अंतर्गत कारभारात सर्वश्रेष्ठ असणारी बाहेरील देशांच्या नियंत्रणापासून स्वतंत्र असणारी सत्ता म्हणजे काय.

अ) लोकशाही ब) हुकुमशाही क) सार्वभौम ड) वांशिक

28. भारत व म्यानमार यांची सीमा कोणत्या स्वरूपाची आहे.

अ) कृत्रिम ब) नैसर्गिक क) अ व ब दोन्ही प्रकारची ड) वरील पैकी नाही

29. अफगाणिस्तान पाकिस्तान सरहद्द कोणत्या पर्वताने निश्चित केली आहे.

अ) मिझो ब) गारो क) अँराकॉन योमा ड) हाला सुलैमान

30. भारत व पाकिस्तान यांच्या दरम्यान कोणत्या वाळवंटी भूप्रदेश आहे.

अ) सौराष्ट्र ब) कच्छ रण क) सहारा ड) गोबी

31.भारत व चीन यांच्यामधील सीमा रेषेला काय म्हणतात *

अ) मॅकमोहन रेषा ब) रेड क्लीप रेषा क) ड्यूरांड रेषा ड) यापैकी नाही

32.मॅकमोहन रेषा कोणत्या पर्वतातून गेली आहे *

अ) आल्प्स ब) हिमालय क) रॉकीज ड) अँडीज

33.भारत चीन सीमेच्या एकूण लांबीपैकी सर्वात जास्त लांबी कोणत्या राज्याशी जोडली गेली आहे *

अ) जम्मू-काश्मीर ब) हिमाचल प्रदेश क) उत्तरांचल ड) अरुणाचल प्रदेश

34.कोणत्या साली चीनने भारतावर आक्रमण केले *

अ) १९५९ ब) १९६० क) १९६१ ड) १९६२

35.भारत व पाकिस्तान यांच्यामधील सीमा रेषेला नाव काय आहे *

अ) मॅकमोहन रेषा ब) रेड क्लीप रेषा क) ड्यूरांड रेषा ड) यापैकी नाही

36.कोणत्या आयोगाने भारत-पाकिस्तान सीमा निश्चित केली आहे *

अ) सायमन ब) मॅकमोहन क) रॅडक्लिफ ड) वरीलपैकी नाही

37.भारत-पाकिस्तान सीमारेषेची लांबी किती आहे *

अ) 3000 किलोमीटर ब) 3120 किलोमीटर क) 3223 किलोमीटर ड) 3323 किलोमीटर

38.भारत पाकिस्तान सीमा रेषा कोणी निर्धारित केली *

अ) लॉर्ड माउंटबेटन ब) सर सिरिल रेडक्लिफ क) क्लेमेंट एटली ड) वरीलपैकी नाही

विभाग तिसरा: राजकीय भूगोल मधील सिद्धांत

१.हॅलफोर्ड मॅकिन्डर यांनी कोणता सिद्धांत मांडला *

अ) हृदयस्थल (Heartland) ब) किनारभूमी क) लोकसंखेचा ड) वरीलपैकी नाही

२.हृदयस्थल सिद्धांत (Heartland Theory) कोणी मांडला *

अ) हॅलफोर्ड मॅकिन्डर ब) स्पाईकमन क) रॅट्झेल ड) हार्टशोन

३.मॅकिन्डर यांनी कोणत्या वर्षी हृदयस्थल संकल्पना जगापुढे मांडली *

अ) १९१९ ब) १९२० क) १९२२ ड) १९२१

४.Geographical pivot of history हा ग्रंथ कोणी लिहिला *

अ) हार्टशोन ब) स्पाईकमन क) रॅट्झेल ड) हॅलफोर्ड मॅकिन्डर

५.लोकशाहीचे आदर्श व वास्तवता (Demographical Ideas & Reality) हा ग्रंथ प्रकाशित कोणी केला *

अ) स्ट्राबो ब) हॅलफोर्ड मॅकिन्डर क) रॅट्झेल ड) ॲरिस्टॉटल

६.जो जगदिपावर (World Island) राज्य करील तो जगावर हुकूमत गाजवेल असे कोणी म्हणाले *

अ) मॅकिन्डर ब) स्पाईकमन क) स्ट्राबो ड) ॲरिस्टॉटल

७.जो पूर्व युरोप वर राज्य करेल तो हृदयस्थलावर आधिपत्य गाजवेल. जो हृदयस्थलावर राज्य करेल तो जगदिपावर आधिपत्य गाजवेल. जो जगदिपावर राज्य करेल तो संपूर्ण जगावर आधिपत्य गाजवेल असे कोणी सांगितले *

अ) स्ट्राबो ब) स्पाईकमन **क) मॅकिन्डर** ड) वरीलपैकी नाही

८.मॅकिन्डर यांनी जगदिपामध्ये(World Island) कोणत्या तीन भूमी खंडाचा समावेश केला
अ) आशिया, आफ्रिका, युरोप ब) उ. अमेरिका, दक्षिण अमेरिका, ऑस्ट्रेलिया

क) अंटार्क्टिका ऑस्ट्रेलिया युरोप ड) वरीलपैकी नाही

९.हृदयस्थल / मर्मभूमीचा विस्तार उत्तरेस कोणत्या महासागरापासून दक्षिणेस इराणच्या पठारापर्यंत आहे *

अ) पॅसिफिक ब) हिन्दी क) अटलांटिक ड) आर्क्टिक

१०.हृदयस्थल / मर्मभूमीचा विस्तार पश्चिमेस कोणत्या नदीपासून पूर्वेस लेना नदीपर्यंत आहे *
अ) नाईल **ब) होल्गा** क) मिसिसीपी ड) गंगा

११.रिमलॅंड ही संकल्पना कोणी मांडली *

अ) अल्फ्रेड वेगनर ब) मॅकिन्डर क) स्ट्राबो **ड) स्पाईकमन**

१२.स्पाईकमन यांनी कोणता सिध्दांत मांडला *

अ) हृदयस्थल (Heartland) **ब) किनारभूमी (Rimland)** क) सामाजिक
ड) यापैकी नाही

१३.जो रिमलॅंड वर अधिकार गाजवेल, तो युरेशियावर राज्य करेल, जो युरेशियावर राज्य करेल तो जगाचा अधिपती होतो असे कोणी सांगितले *

अ) स्पाईकमन ब) मॅकिन्डर क) महान ड) कोहेन

14.)स्पाईकमन यांनी कोणत्या वर्षी American strategy in world politics हा ग्रंथ लिहिला.

अ) १९४० **ब) १९४२** क) १९४४ ड) १९४६